

azonban a mi szabadságunk, mely ha akarjuk, ide köt, ha akarjuk: felold és felemel. Ágoston írja a *Vallo-másokban*: „Háttal álltam a fénynek és arccal fordultam afelé, ami világosságot kapott: így aztán nem kapott világosságot arcom sem, mellyel a megvilágított dolgokat szemléltem.” A *rögzített mozgás* legszebb verseit olvasva arccal a fényben állunk, és talán ez a legnagyobb ajándék.

LAPIS GERGELY

(Magvető Kiadó, Budapest, 2004,
130 oldal, 1490 Ft)

SÜTŐ CSABA ANDRÁS:

Spleen

SZALAI ZSOLT:

A romantika posztulálása

„Szalai Zsolt, e kettős könyv elioti–poundi szerzőpárosának T. S. Eliotja 1979-ben született Győrött” – olvashatjuk a tavaly napvilágot látott kötet fülszövegében az egyik alkotóról. A leginkább posztmodernnek nevezhető, ugyanakkor a romantika lényegi jegyeit sem nélkülöző verseket és versfordításokat magában foglaló kötet rész filozofikus alapokra épül,

valamiféle szemlélődő, passzívan megfigyelő álláspontból kiindulva, akárcsak Caspar David Friedrich festményei, akinek művészete valószínűleg nagy hatást gyakorolt a szerzőre, hiszen egy teljes ciklus címadójának és több verse ihletőjének bizonyult (*Caspar David Friedrich vándorénekei, Friedrich és Kersting, Friedrichék éneke [A vándor elindul]*).

Szalai Zsolt költészetének állandó jellemzője a szkepticizmus, még azon verseiben is, melyek filozófiai fundamentumra, ezáltal pedig egyfajta történeti magra épülnek – ilyen „antihistorizmussal” felülvizsgált biztos háttérként tűnik a többek között Hérakleitosz, Hölderlin vagy Novalis alakja. Szalai enyhe, lappangó profetikus szándékkal adaptálja a filozófiát, hogy a napjainkban darabjaira széthullott, oksági folyamat jellegét elvesztett történelem kontinuitás nélküli továbblétezését mint az emberiség jelenét ironikusan – hiszen csak így lehetséges – fesse le versekbe foglalva. Mindennemű túlcsonduló heroizmustól mentesen,

éppen az irónia és a szkepticizmus nyújtotta magabiztossággal fogalmazza meg akár azt, hogy „Irritál az ihlet”, vagy máshol azt, hogy „A csömör és az értelem marása utakat nyitott bennem” – az utóbbi kijelentés különösképpen hangsúlyos, mert valóban ez lehetett az alkotáshoz szüksé-

ges kezdeti erő, amely az élettapasztalat jelentősebb mennyiségének hiányát is termékeny írássá alakította.

A másik kötettrész már a legelső oldalon szokatlan látvánnyal fogadja az olvasót: talán kissé tüntető módon nincsenek verscímek, csupán számok, így a tartalomjegyzék is „számok betűrendjéből” áll össze. A szerző, Sütő Csaba András, aki az ajánló szerint az „elioti–poundi szerzőpáros” Ezra Poundja, bámulatos könnyedséggel játszik a szavakkal, mintha egy zongoraművész pianón adott Chopin-nocturne-jét látnánk posztmodern versek formájában megelevenedni, vagy – másként szólva – a zene hangjait hallanánk szavakká transzformálódni.

A parányi áthallásoknak köszönhetően az olyan szavak, mint a 29. vers „szeretném” és „reszelnék” párosa, vagy a 27-es számú versben olvasható „eldurvultak” és „eldarvultak” szó pár, akár egy felhangsor épp hogy különböző hangjai, sajátos egészet alkotnak – olyan harmonikus összecsengés ez, mely külön-külön jelentésekből áll össze az írói tehetség komponálta verssé. E a szavak általában olyannyira különböznek egymástól, hogy más műfajban szinte lehetetlen elképzelni összetartozásukat (például egy regény szomszédos soraiban). A kü-

lönös, sajátos rímelés a kulcsa, ha úgy tetszik, titkos eszköze Sütő Csaba András költészetének; szemléltetésként idézem a 16. versből a „megfoghatatlan” és „magzatkatlan” szó párt. E költészet azonban a „szójátékok” bravúrosan sikeredett

formai megoldásánál jóval többet kínál a befogadónak, amennyiben az képes kellő bátorsággal felvetve követni az olykor nyersséget sem nélkülöző alkotót a posztmodern kavalkádban tett utazására, melynek végén lelki nyugalomunk egyáltalán

nem biztosított.

A két különböző költői teljesítményt magában foglaló kötet kapcsán felmerülhet a kérdés a „részkötetek” közös fókuszpontjával (s egyáltalán: annak meglétével) kapcsolatban, erre azonban leginkább egyéni válaszok szülehetnek az olvasás során. Általános jellemzőként említhető a letisztult, helyenként már-már puritán közlés mód, aminek köszönhetően valóság és művészet, konzumtársadalom és szellem ezen termékeny kötéshúzása egyaránt szól a hozzáértő olvasóhoz és a laikus költészetkedvelőhöz.

KELEMEN MELINDA

(FISZ Könyvek, Budapest, 2004,
74 + 69 oldal, 1450 Ft)